CityZen
Interreg Europe

European Union
European Regional
Development Fund

CITYZEN НАРЪЧНИК:

ГРАДСКО ЗЕМЕДЕЛИЕ

ПОЛИТИКИ И ПРАКТИКИ

Иновации и нови бизнес модели, основани на ценностите на градското земеделие

Environment & resource efficiency

Проектът CityZen е финансиран от Програма INTERREG Европа и съфинансиран от ЕФРР.

Авторски права: © 2022 CityZen project
https://www.interregeurope.eu/cityzen/

Съдържание:

Въведение 1

Опитът на CityZen и добри практики..... 3

Промяна в политиките.....22

Какво споделят заинтересованите страни..... 25

10 неща, които най-вероятно не сте знаели за градското земеделие..... 26

CityZen галерия..... 27

Благодарности:

Партньорите на CityZen специално благодарят на всички регионални заинтересовани страни, публични власти, експерти от програмата INTERREG Европа и Платформата за обучение по политики – Policy Learning Platform, както и на професионалистите в градското земеделие, които направиха нашия обмен на знания възможен и с толкова голямо въздействие.

01 Въведение

CityZen и градското земеделие

CityZen е проект на програма INTERREG Европа, който насърчава политиките за градско земеделие и тяхната ключова роля за по-добра ресурсна ефективност в градовете.

Земеделието в градска среда е глобална и бързо развиваща се тенденция, която предлага голям потенциал за развитие на зелени, социални и технологични иновации. Този процес е предизвикателство за политиците, които трябва да преосмислят съществуващите политики за градско планиране, използване на терени, зелени площи и инфраструктура, за да създадат нова, по-интегрирана политическа рамка.

За постигането на тази цел осем CityZen партньора от пет региона на ЕС обединиха усилия и опит за подобряване и демократизиране на политиките по отношение на градското земеделие:

- **(BG) Фондация „Приложни изследвания и комуникации“ – водещ партньор**
- **(BG) Асоциация за развитие на София**
- **(DE) Институт за изследвания на развитието на селските райони към Гьоте Институт, Франкфурт на Майн**
- **(EL) Фонд за регионално развитие на Централна Македония от името на Региона**
- **(ES) Висше техническо училище по аграрно инженерство към Университета във Валядолид**
- **(ES) Фондацията за природно наследство на Кастилия и Леон**
- **(PT) Кметството на община Бежа**
- **(PT) Сдружението на общините в Байшу-Алентежо (CIMBAL)**

За повече информация за CityZen, посетете:

Храната и City(Zen)

Градското земеделие притежава редица предимства, които го правят изключително подходящо и привлекателно за практици, кулинари, урбанисти и ентусиасти в областта.

То предлага нови и находчиви начини за използване на земята и градската инфраструктура за производството на местна храна, спомага за озеленяването на градовете и възраждането на занемарени градски обекти като преодолява социални и общности различия.

Високият общностен дух е най-голямата ценност на градското земеделие и магическата съставка за стартиране и поддържане на проекти за социална, икономическа и културна промяна. Многобройните социални и екологични ползи привличат вниманието на политиците, специалистите по градоустройство и еколозите към концепциите за „ядливи“ и устойчиви градове.

Тези тенденции са в симбиоза и допълнение към развитието на селското стопанство. Градското земеделие не е изолирано странично явление, а върви ръка за ръка с традиционното земеделие за постигане на най-пълноценни и устойчиви резултати.

Градско земеделие

се дефинира като „малки площи (напр. свободни парцели, градини, покрайнини, балкони, контейнери) в рамките на града за отглеждане на земеделски култури и дребен добитък (напр. млечни крави) за собствена консумация или продажба на местни пазари“, осигуряващи източник на храна и доходи за градските жители (**FAO**, **2020, стр. 5**).

02 Опитът на CityZen и добри практики

Увеличаване на местата за градско земеделие

Градските фермери са изправени пред предизвикателството да намерят свободно пространство за отглеждане на своите пресни хранителни продукти. Земята и пространството в градовете са ограничени и понякога много скъпи активи, които трябва да бъдат споделени между различните участници в градското планиране и инфраструктура като обществени паркове, детски градини, детски и спортни площадки, жилищни и офис сгради.

Има различни подходи за създаване и използване на пространства за градско земеделие по многофункционален и интелигентен начин. За целта са необходими промени в разпоредбите и регулациите за използване на обществените зелени площи, които да ги направят по-благоприятни и приобщаващи за инициативи по градско земеделие.

Партньорите в CityZen идентифицираха решения за повече пространство и подкрепа за градските градинари:

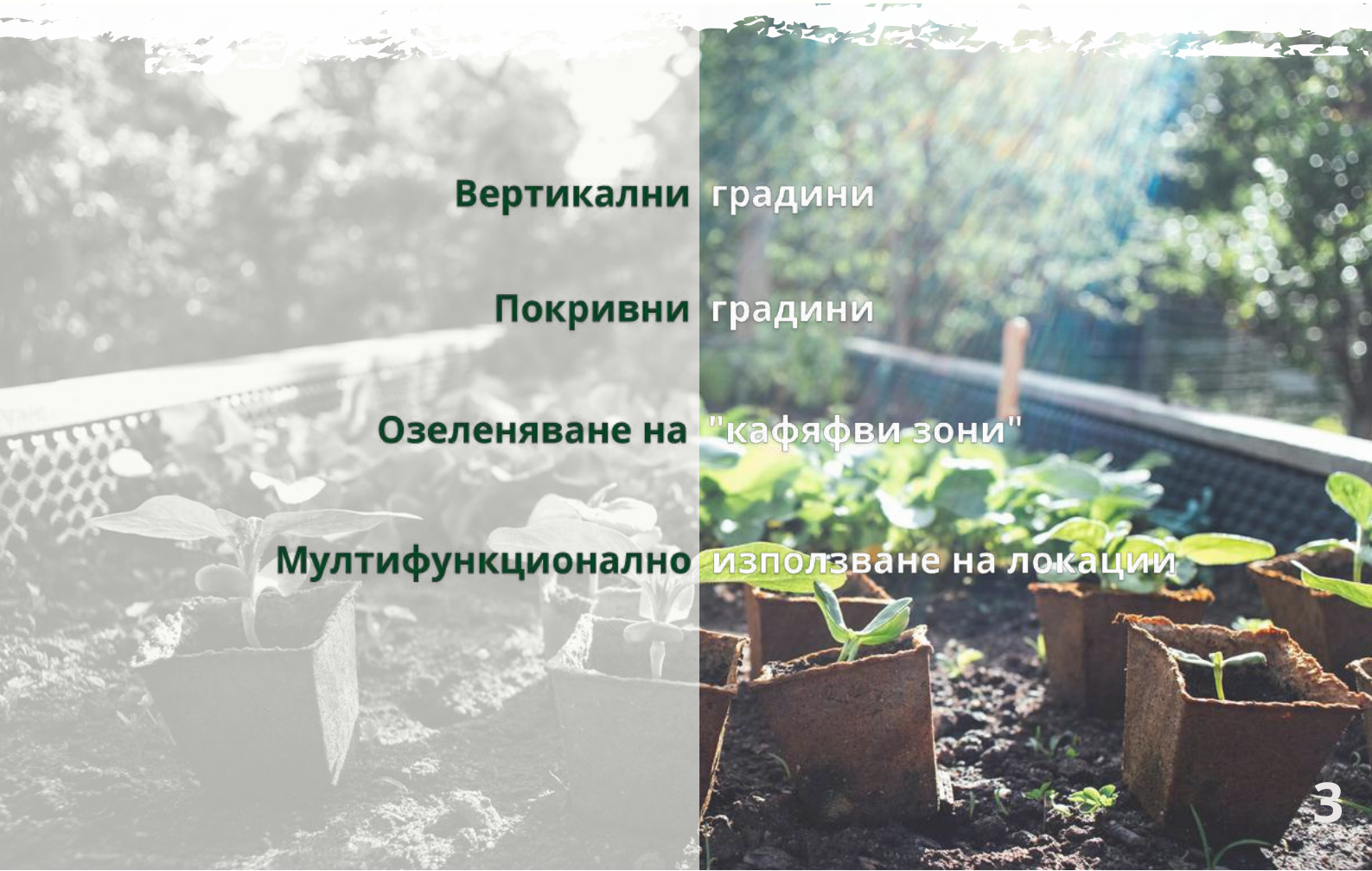

Вертикалните градини

са алтернатива за градските жители, които нямат достъп до земя и открити пространства, но биха искали да създадат собствен зелен оазис у дома.

Четири модела на „Направи си сам“ мини вертикални градини бяха проектирани от участниците в пилотната дейност в София в рамките на CityZen, заедно с ръководство и съвети за всеки, който иска да създаде своя домашна градина.

С помощта на вертикалните градини гражданите могат да се занимават с градско земеделие целогодишно, както в обществени и бизнес офиси, така и в общите жилищни пространства.

Въпреки че са предназначени за проекти в малък мащаб, с подходящите знания тези мини градинки могат да изобилстват от зеленина, билки, подправки и горски плодове на закрито.

Близкото разстояние до градинките е страхотна мотивация за начинаещите в градското земеделие, тъй като не е необходимо да пътуват и да полагат големи усилия за поддръжка.

Градинките "Направи си сам" бяха тествани в шест локации в София:

офисите на СофияЛаб и "Зелена София", филиал На Столична библиотека, жилищна кооперация и София Тех Парк.

Градини върху покриви на обществени сгради

Въпреки че е свързано с някои структурни изисквания и съображения за дренаж на водата, градското градинарство по покривите може да понижи температурата в сградите и да спести до 14,5 % от годишното им потребление на енергия.

Покривните градини разкрасяват и социализират празните и недостатъчно използвани пространства в градовете, като често имат по-добър достъп до слънчева светлина и дъждовна вода в сравнение с наземните места.

Дизайните на градини са разнообразни и осигуряват достъпни решения за нови и стари сгради с варианти на хидропоника, аквапоника, вертикални дизайни, оранжерии, повдигнати лехи, контейнери и пчелни кошери.

Все повече строители проектират сградите си по ресурсно-ефективен начин като запазват биоразнообразието на градовете и включват вертикално и покривно озеленяване и възможности за градско земеделие.

Процедура за проекти за зелени покриви към общините в Централна Македония

Процедурата беше подновена от Управляващия орган на Централна Македония като част от Регионалната оперативна програма, инвестиционен приоритет IP6e за подобряване на градската среда, обновяване на деградиралите райони, намаляване на замърсяването на въздуха и шума чрез създаване на зелени покриви и вертикални градини.

Поканата за проекти беше повторно инициирана благодарение на Фонда за регионално развитие на Централна Македония (RDFCM), партньор в CityZen, чрез промяна в условията за кандидатстване по Програмата. Пилотен проект на община Неаполи-Сикиес е одобрен по Програмата за създаване на зелени покриви и вертикални градски градини в 4 общински сгради с обща площ от 845 кв. м. в най-населените места в общината. Общият бюджет на проекта е 262 хиляди евро.

Инициативата има за цел да повиши информираността и да включи по-широк кръг бенефициенти и бизнеса на следващ етап.

Хидропониките по покривите на Барселона

са пример за успешната симбиоза между градското земеделие, технологичните иновации и социалното включване на уязвими групи, управлявана от Общинския институт за хора с увреждания и Общинския съвет на Барселона.

Това е проект за социална иновация, която обединява хората с увреждания като им дава възможност да управляват хидропонни градски градини на покривите на общински сгради. Опитът показва, че работата с растенията значително повишава качеството на живот на тази група граждани по отношение свободно време, социализация, образование и доходи. Използването на покриви и тераси на сгради допринася за озеленяването на градовете и подобрява качеството на атмосферния въздух. Хидропонните градини също така стимулират иновативно-то управление на водата и почвата за отглеждане на по-устойчива и качествена храна с по-малко ресурси, понякога дори с по-добро качество, отколкото извън града!

Озеленяването на изоставени индустриални зони

е начин за ревитализация на нерегламентирани сметища или за възстановяване на градски райони, които са изоставени поради лоша поддръжка или замърсяване от промишлеността. Градското земеделие може да бъде инструмент за съживяване на тези места чрез допълнителни инвестиции за възстановяване на почвата и благоустройство на терена.

Добрите примери на CityZen за вдъхване на нов живот и предназначение на земята идват от Кастилия и Леон, Солун и София:

„Джобният“ парк Сволос в Солун

стартира от Инициативата за съседство на Александрос Сволос в сътрудничество с Община Солун, за да отговори на недостига на зелени обществени пространства в централните части на Солун.

Паркът е с „джобен“ размер от 400 кв.м. и е разположен в гъсто застроен градски район. Инициативата има за цел да възстанови духа на местната общност чрез споделено градско земеделие, събития, филмови прожекции, игри за деца и възрастни, превръщайки парка в зелено и креативно пространство. На място е доставена плодородна почва за растенията в градината, които подобряват микроклимата в квартала и превръщат мястото в дом за птици и други малки животни.

“Споделената зеленчукова градина 1” в София

е изградена на мястото на бивш нерегламентиран паркинг в Студенстки град, един от най-гъсто населените квартали на София. С площ от 250 кв.м. градината е пример как представители на гражданското общество успешно превръщат тази част от квартала в зелен оазис като пренасят плодородна почва от строителен изкоп.

Инициативата показва и как Столична община като собственик на неизползвания терен, може да подпомогне градинката като го предостави под наем. Споделената градина стартира и с помощта на спонсори като производител на соларни панели, магазин за строителни материали и Френското посолство в София.

Парцели за градско земеделие и декоративни дървета в Саламанка

Този модерен проект за градско земеделие е финансиран чрез инициативата EDUSI (FEDER) и води до създаването на 617 овощни и зеленчукови градини, разположени близо до центъра на града.

Инвестицията от 2 млн. евро вдъхва живот на изоставена територия, в която освен овощните градини има още 550 декоративни дървета, 9177 кв.м. тревни площи, места за отдих и площадки за игри.

Гражданите на Саламанка могат да поискат парцел за градско земеделие с допълнителни технически съвети за необходимите грижи според критериите за устойчивото земеделие.

Мултифункционално използване на открити пространства

Градските пространства могат да осигурят повече от един начини за използване на наличните ресурси като например комбинират образователни дейности и учене чрез игри за деца с отглеждането на собствена храна и изграждане на поздравословни навици на хранене.

Университетите и училищата често са собственици или стопанисват открити пространства, които могат да бъдат по-добре поддържани и да предоставят екосистемни услуги на местните общности с помощта на градското земеделие.

Поканата за проекти за училищни градски градини в Кастилия и Леон

е чудесен пример, как CityZen успешно създаде регулаторни промени в Регионалната оперативна програма за включване на градското земеделие. Изменението е направено от Фондацията за природно наследство на Кастилия и Леон (FPNCYL) с помощта на фондовете на REACT-EU като беше приет нов инвестиционен приоритет и специфична цел „Подкрепа за инвестиции, допринасящи за прехода към зелена икономика“.

В рамките на новата цел бяха одобрени и в момента се изграждат 65 проекта за училищни градски градини в региона. По този начин градското земеделие става част от природните решения и образованието на учениците, свързано с изменението на климата и по-разумната употреба на енергия и водни ресурси.

Градска зеленчукова градина в Солунския университет „Аристотел“

Градината работи вече 8 години, като предлага 450 парцела по 100 кв. м на граждани, които могат да ги обработват за период от 1 до 3 години срещу заплащане на годишни такси. Тя е част от мисията на университета да помогне на местните хора да се свържат отново със земята и да отглеждат органична храна. До началото на вегетационния сезон градинарите могат да се присъединят към семинари за начинаещи, за да научат основите на органичното градинарство и култивирането на местни гръцки сортове.

Градска зеленчукова градина за пенсионерите във Валядолид

"INEA" е училище по селскостопанско инженерство във Валядолид, което си сътрудничи с Общинския съвет за разработването на проекта „Екологична ферма“. Инициативата предоставя 437 парцела на пенсионери за отглеждане на собствена продукция.

Освен парцелите за хората от третата възраст, части от градината са определени за производство на продукти за хранителната банка в града. Ежегодно се провежда и пазар с продукти, дарени от градинарите, от който печалбата се предоставя на благотворителна асоциация.

РОЛЯ НА ПОЛИТИЦИТЕ

за оптимизиране и увеличаване на местата за градско земеделие

- Да осигурят по-добър достъп до терени и покриви, които са общинска собственост.
- Да установят процедури за кандидатстване и отдаване под наем.
- Да предоставят стимули за градските градинари като безплатни или преференциални наеми на земята или покрива с дългосрочни договори; по-добър достъп до фермерски пазари и др.
- Да си сътрудничат с иноватори за проектиране на вертикални градини, хидро- и аквапоники в съответствие с принципите на „lean“ производството и кръговата икономика.
- Да комуникират с гражданите и работят с училища, университети, болници, супермаркети и другите заинтересовани страни, за да подкрепят мултифунцкионалността на градските пространства.

Градското земеделие е образователно и забавно

Градинарството е здравословна и забавна дейност за децата, която развива нови умения и знания за природата и как да пестим нейните ресурси, докато отглеждаме собствена си храна.

Училищните зеленчукови и овощни градини са също така популярни места, които свързват поколенията и отделните общностни групи в квартала. Тази роля на градското земеделие има много ползи и въздействия, признати от всички региони в CityZen.

Образователна ферма в Регионален парк Рейн-Майн

Образователната ферма „Томас Маурер“ е насочена към деца и възрастни и работи през цялата година. Инициирана от местния департамент за селските райони (ALR) и семейството на Маурер, фермата е отворена за гражданите през 1999 г. и популяризира местното крайградско земеделие и традиции.

Фермата е микс от дейности по отглеждане на полски култури, едър рогат добитък, коне, по-дребни селскостопански животни и класна стая за провеждане на извънкласни занятия. Образователните дейности осигуряват на собственика доходи за непълен работен ден в допълнение към основния му бизнес. Общинските власти на Бад Хомбург и Франкфурт, както и Регионалния парк допълнително подкрепят фермата като част от фермерските станции по протежение на зеления пояс на Франкфурт.

Градината и образователната програма на Училище „Христофор Колумб“

Училището е разположено в квартал „Pajarillos“ и успешно се включи в проекта Interreg ENEREUSER като преди две години беше избрано от Фондацията за природно наследство на Кастилия и Леон (FPNCYL) да извърши „ренатурализация“ на своя училищен двор. В резултат на това, част от бетоновата настилка бе превърната в овощна и зеленчукова градина.

Градското земеделие се използва и за създаване на нови учебни подходи, при които децата могат да учат по експериментален, емоционален и кооперативен начин математика, физика, езици, изкуство, както и други интердисциплинарни теми като здравословно хранене, изменение на климата, ефективно използване на ресурсите и храната.

Училищната градина помага и за справяне с някои социални и икономически предизвикателства в квартала, като лошият хранителен профил на жителите и липсата на открити зелени площи.

Училище „Христофор Колумб“ е вече част от общинската мрежа от училищни градини и е направило контакти с местни компании за консервиране на плодове за производството на конфитюр от плодовете на училищния двор.

02 Опитът на CityZen и добри практики

Храна със социална стойност

Ползите от градското земеделие надминават устойчивото производство и консумацията на храна. Градските градини често са място за социализация и приобщаване, лично удовлетворение и гражданско участие.

Градското земеделие е част от мрежата за социална сигурност, която подкрепя уязвимите общности, особено по време на икономически кризи и други сътресения като пандемията от COVID-19.

Партньорите в CityZen са силно ангажирани със социалната страна на градското земеделие и проведоха проучване за въздействието на „локдауните“ по време на COVID-19 върху местните хранителни системи.

Проучването проследява нуждите, тенденциите и потенциалните решения при три основни групи: местен бизнес, граждански инициативи и отделни граждани/домакинства.

Градска споделена градина «KIPOS3»

Градината “KIPOS3” започва от идеята на трима аспиранти по архитектура и селско стопанство да създадат пилотна градска градина за отглеждане на прясна храна върху неизползвани зелени площи в сърцето на Солун.

В момента около 30 семейства стопанисват градината с по един до три парцела за засаждане на зеленчуци, плодове, ароматни и декоративни растения. Мястото е предоставено от Общината и всеки може да участва безплатно. Градината вече е много популярно пространство за срещи и общуване на местните жители.

Солидарното земеделие в Бежа

е инициатива от 2012 г., която предоставя малки парцели земя, първоначално планирани за зелени площи, а сега превърнати в градски градини за подкрепа на семейства с финансови затруднения. Предлагат се 138 парцела срещу месечна такса от 5 евро за отглеждане на органична храна, допълнителни доходи и подкрепа на общността. От години всички парцели са заети, а има и десетки чакащи кандидати.

Общината в Бежа е доверен партньор на гражданите и отговаря за наличността на парцелите и тяхното разпределение по набор от критерии като: местоживеене, време на регистрация, доказано състояние на безработица или икономически затруднения, за да даде приоритет и 50% тежест пред останалите кандидати.

Общината осигурява и осветление, вода, компостери, кошчета за боклук и рециклиране, зона за отдих, както и експертна и техническа подкрепа. Изготвила е общи правила, докато специфичните правила на градината се изготвят от съвет на градинарите.

Градско градинарство – София

е една от първите граждански групи за градско градинарство през 2012 г. Днес инициативата разполага с най-голямата мрежа от солидарни градини в София с над 100 градинари и разположени на 6 000 кв.м.

„Градина заДружба“ е създадена през 2015 г. и отделя част от площта си за две солидарни градини. В тях градски градинари и доброволци могат да отглеждат плодове и зеленчуци за солидарна кухня. Градината провежда и тиймбилдинг за фирми, чиито служителите отглеждат храна за хора в нужда.

Градските градини във Валядолид

стартират благодарение на две инициативи на Общинския съвет на Валядолид за създаване на градски градини в града. Парцели по 50 кв.м, разпределени в 4 района на града се предоставят безвъзмездно на безработни жители, за да намалят своите разходи за храна.

Съветът предоставя всички останали свободни парцели на работещи лица над 18 години, които се интересуват от градско градинарство. Осигурява и зона за пациентски организации, които желаят да помогнат за по-доброто здраве на своите членове чрез грижа за растенията.

Социалното предприятие ARGO в Солун

е пример за успешен старт-ъп и терапевтична програма чрез градско земеделие. Програмата помага на излекувани от зависимост хора да не се завърнат отново към наркотиците поради безработица или липса на социални контакти. На бившите пациенти се дава възможност да работят в екип и да получат финансова подкрепа чрез ARGO.

Предложенията за работа и поредицата от обучения намаляват потенциалните рискове, развиват нови умения и таланти на служителите на ARGO. Те също така са насърчавани да стартират свои собствени проекти. Психиатричната болница в Солун подкрепя ARGO, като предоставя съоръжения и управлението на фермите.

Градското земеделие свързва

Освен производство на храна като съществена част от своята мисия, градското земеделие създава нови вериги на доставки и изгражда общности.

Разположено в сърцето на града и неговия ежедневен ритъм, градското земеделие свързва градинари, потребители, граждани и ресурси в по-устойчиви и справедливи търговски модели.

За градските производителите е важно да бъдат в постоянен диалог с политиците, за да се създадат и хармонизират местни разпоредби, правила и решения за използване на площите за градско земеделие и регламентиране на дейността му.

Комуникацията с множество участници е подхода, който стимулира развитието на градското земеделие и неговото добро управление.

Пазарът Санто Амаро в Бежа

е уличен пазар, който всяка събота предлага пространство на градските фермери да продават своите продукти директно на потребителите. С подкрепата на Община Бежа малките фермери и градски производители могат да предлагат местни плодове и зеленчуци, както и преработени хранителни продукти без бюрократични пречки, тъй като не се изисква такса или регистрация.

Инициативата запазва разнообразието от местни и регионални продукти и намалява отрицателните ефекти от икономическата криза, нарастващите цени на храните и последиците от пандемията.

Пазарът създава и силна връзка на сътрудничество и доверие между градските фермери и гражданите, които често са дългогодишни техни клиенти.

"VallaEcolid"

е наскоро създадено сдружение във Валядолид, където малки производители на органични продукти си сътрудничат и могат да трансформират своето производство. Сдружението отговаря и за разпространението на органичните храни в общинските детски градини и за организирането на био пазар по една неделя в месеца във Валядолид.

Създаден е и център за събиране и преработка на продукти, който се намира във важен хранителен комплекс в покрайнините на Валядолид. В него малките производители превръщат продукцията си в хлебни изделия, консервирани зеленчуци и готови за консумация храни. Центърът и „VallaEcolid" помагат на градските производители не само да намалят разходите си, но и да получат екологичен сертификат, да се свържат с бизнес партньори, общински администрации и клиенти.

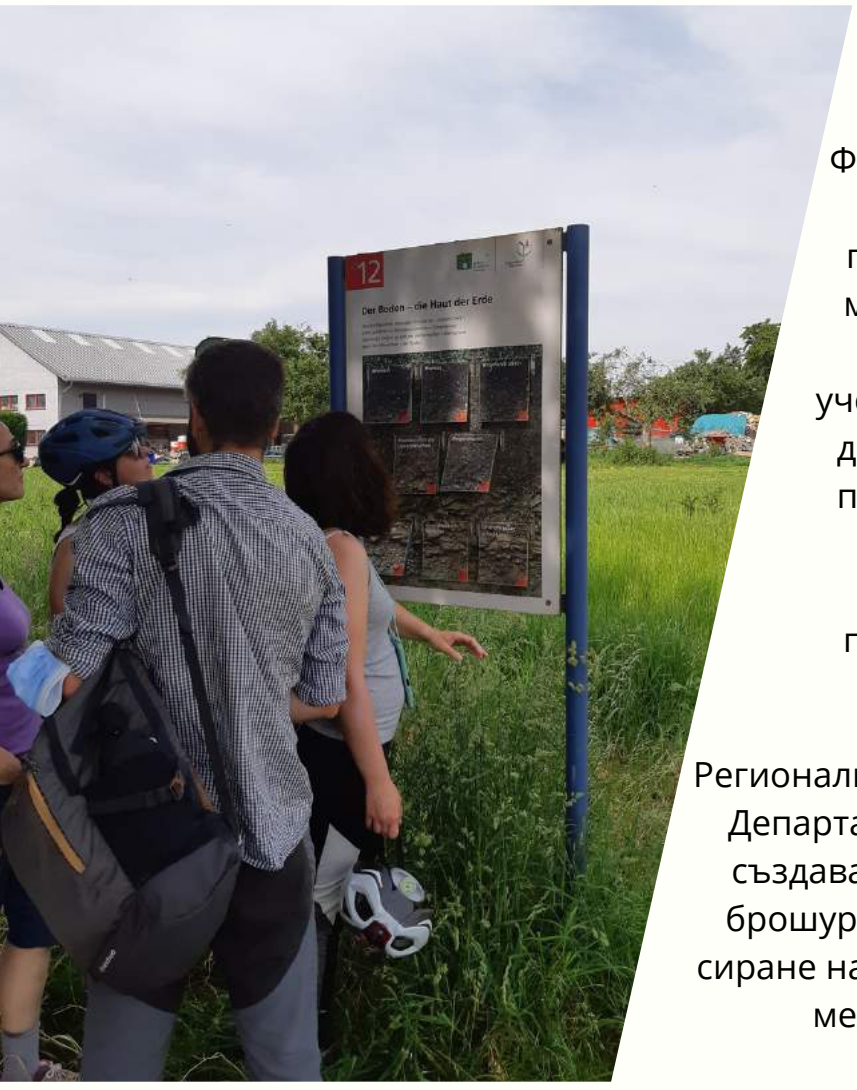

<u>Фермерските станции в Регионалния парк на Рейн-Майн</u>

се намират в зеления пояс на Франкфурт, който е едно от основните места за отдих и колоездене на гражданите. 20-те ферми представят местни практики за производство на храни и се посещават от туристи, ученици и местни жители, които желаят да се насладят на храната и да научат повече за земеделието. Фермерите в тези крайградски райони понякога изпадат в конфликтни ситуации с посетителите на зеления пояс, които пресичат земеделските площи.

Регионалният парк работи в сътрудничество с Департамента за селските райони (ALR) по създаването на информационни табели и брошури за по-добра комуникация, балансиране на нуждите и взаимно разбирателство между фермерите и гражданите.

Споделената хранителна лаборатория

стартира в Кастилия и Леон, за да популяризира градското земеделие, местните продукти и новите възможности за бизнес. Инициативата е свързана и с демографските предизвикателства в региона, където традиционните продукти могат да изчезнат поради липса на приемственост между поколенията за събиране и преработка на храна в местните градски и овощни градини и в т.нар. "ядливи" гори.

Общо 36 предприемачи вече са участвали в лабораторията и са преминали обучения, в т.ч. за използване на технологии за обработка и консервиране на своята продукция.

С подкрепата на Фондацията за природно наследство на Кастилия и Леон (FPNCyL) като част от регионалното управление и администрация, участниците в хранителната лаборатория създават кооператив, чрез който да предложат продуктите си на пазара под единен бранд.

Бизнес модели в градското земеделие

Градското земеделие може значително да повлияе на предлагането на храна в градовете, когато се разрасне в успешен бизнес. Съществуват няколко бизнес модели, които са специфични за сектора и отразяват социалните и екологични ценности на градското земеделие - да осигури свежа, безопасна и достъпна храна чрез устойчиво използване на ресурсите и ползи за общността.

Подкрепеното от общността земеделие

в Оберрад, предградие на Франкфурт, представлява ферма, която работи по модела Community Supported Agriculture. Търсенето на органични и регионални храни носи на собственика на фермата предвидим годишен доход, тъй като потребителите купуват дялове от реколтата предварително. Чрез този модел фермерът може да се грижи насажданията си без икономически натиск, а потребителите получават редовна доставка на прясна храна.

Абонаменти за градски градини

В Оберрад партньорите по CityZen посетиха още един модел за градско земеделие: сезонна градска градина върху терен, семейна собственост от поколения. Гражданите могат да се абонират за 1 година и да отглеждат органични зеленчуци на свой парцел. Собственикът на земята предоставя семена и разсад на абонираните градинари.

Градски градини към магазини

Зеленчукови градини към универсален магазин в Солун, бяха посетени от партньорите в CityZen. Произведените продукти се използват от ресторанта на магазина и покриват нуждата му от пресни зеленчуци през годината.

Градско земеделие за по-ефективни и устойчиви градове

Градското земеделие, както демонстрира и опита на CityZen, има голям потенциал за намаляване на много от отрицателните ефекти на урбанизирания начин на живот и за създаване на по-устойчиви градове.

Ползите са свързани както с по-адаптивното и ефективно използване на земята, пространството, водата и енергията, така и до по-интелигентното управление на разходите и хранителните отпадъци, "топлинните острови" в градовете и замърсяването на въздуха. Разнообразието от инструменти и практики на кръговата икономика и градското земеделие запазват природните активи в градовете и тяхното биоразнообразие.

Дигиталната карта на София

визуализира свободните терени, които са подходящи за обществени градски градини въз основа на наличните публични данни и посещения на място от доброволци.

Картата е разработена от Общинско предприятие Софияплан, но идеята тръгва от "Инициативата за развитие на градското земеделие" в София - гражданска организация, която участва активно в процеса на събиране на данни и валидиране на терените.

Като дигитален публично достъпен инструмент, картата показва терени общинска собственост и помага на градските градинари да се ориентират към съответните администрации и да кандидатстват за дългосрочно ползване на земята. Интерфейсът на картата улеснява гражданите в намирането на терени и контакти с общината.

Актуализацията на картата с подкрепата на доброволци е предизвикателство, но екипът е амбициран да добави още функционалности към нея.

Хранителната мрежа на Мертола

има за да предложи устойчиви решения чрез съвместно създаване, тестване, демонстрация и мониторинг на раз-лични агроекологични техники с фокус върху пермакултурата. Мрежата е част от инициативите на Община Мертола и Демонстрационния център за земеделски техники в Португалия за подкрепа на дискусионната култура и обучения с фермери и производители.

Мрежата свързва местни фермери, публични институции, асоциации, училища, социални инициативи и предприемачи. Тя провежда различни инициативи като „Нощ на пазара“ - за социални контакти и споделяне на храна, "Горски градини“ – за изучаване на начините за производство на храни, както и организира доставки на пресни местни продукти с електромобили.

Опазване на овощните поляни във Франкфурт

Затревените овощни градини са съществен елемент от историческия културен пейзаж на Франкфурт Рейн-Майн. Те са част от Регионалния парк и велосипедния маршрут, който позволява на семействата да се насладят на биоразнообразието на градините заедно с ливадите, биотопа, местата за разходки и приключения с природни изгледи и съоръжения за игра за децата.

Основен проблем за опазването на тези овощни градини са кражбите на плодове и други продукти. Това е и главната пречка пред собствениците дали да продължат да ги поддържат и запазят. За да направят посетителите част от решението и да запазят тези ценни обекти, Регионалният парк организира кампании за по-добра обществена информираност за ползите от градините.

Решения за хранителните отпадъци

Повече от половината от разхищаваната храна в градовете е на етап търговия на дребно, съхранение и краен потребител. Разположено в сърцето на града или в близките предградия, градското земеделие предлага решение за намаляване на хранителните отпадъци чрез съкращаване или дори свеждане "до нула" на пътя за доставки до крайните потребители. То променя потребителските нагласи като създава ежедневна връзка на гражданите с тяхната храна.

Градското земеделие е тясно свързано с практиките за компостиране, които превръщат органичните отпадъци в богата на хранителни вещества почва за градинарство. Компостирането е в основата на устойчивото градско земеделие във всички региони на CityZen и се практикува самостоятелно или чрез споделени компостери. На общинско ниво, по-малкото хранителните отпадъци и компостирането не само редуцират остатъците от храна в депата, но и насърчават иновациите в тази област.

Инсталацията „Хан Богров" на Столична община е място за биологично третиране на хранителни отпадъци от ресторанти и магазини, които се превръщат в биогаз. Преработват се в компост и зелените отпадъци от обществените паркове и градини. Жителите на София с платена такса за битови отпадъци могат да вземат безплатно до 10 л компост или да закупят по-големи количества на ниска цена за своите градини.

Планове за действие на CityZen

Превръщането на знанията и опита от CityZen в подобрени или нови регионални политики е в основата на проектите по INTERREG Европа и в дизайна на Плановете за действие по проекта. Поредицата от събития и посещения на добри практики ни помогнаха да насочим стратегическите си действия на следващо ниво.

Плановете за действие съдържат ключови стъпки към управляващите органи в регионите на CityZen, чрез които да се подобрят или стартират подкрепящи мерки за инициативи в областта на градското земеделие.

Дейностите в тях са насочени към конкретни резултати и ще се изпълняват в рамките на една година с активното участие на всички партньори и ключови заинтересовани страни.

План за действие на град София и „Зелена София“

Този план за действие ще надгради пилотния проект на CityZen „Направи си сам вертикални градски градини“ като включи покана за набиране на проектни предложения към Столична община за засаждане на дървета в училища и предучилищни заведения с допълнително финансиране за вертикални градски градинки. Столичните училища и детски градини могат да кандидатстват за фиксирана сума от 250 лв в рамките на тази допълнителна покана за своя мини вертикална градина с включени семена, разсад и компост за засаждане.

„Зелена София“ ще финансира до 10 проекта за мини вертикални градини за първата година на тази допълнителна покана . Училищата и детските градини са нова група бенефициенти извън първоначалните локации, които бяха тествани в пилотния CityZen проект и включваха жилищна сграда, обществени и частни офис пространства.

План за действие на Централна Македония и нейната Регионална оперативна програма

Планът за действие е продължение на промяната в регулациите, постигната от CityZen, където проектът „Зелени покриви на общински сгради в Неаполи-Сикиес“ беше одобрен при възобновената покана за общински проекти за зелени покриви на Регионалната оперативна програма.

Планът ще наблюдава въздействието на тази промяна в наредбите чрез мониторинг на общинската площ за градски земеделски дейности в Неаполи-Сикиес. Индикатори ще измерват мултиплициращия ефект на проекта спрямо други общини, училища и заинтересовани страни, посетили зелените покриви. Нови идеи за проекти, вдъхновени от покривните градини, ще бъдат представени от регионалната власт на Централна Македония към Управляващия орган на Регионалната оперативна програма 2021-2027 като потенциални теми за новия програмен период.

План за действие на Байшу-Алентежо и стратегията PEDBA за регионално развитие

PEDBA е основният инструмент за стратегическо планиране и развитие на региона Байшу-Алентежо. Планът за действие има за цел да интегрира темата за градското земеделие сред политиките на PEDBA, за да осигури по-устойчивото използване на градските ресурси и нови предприемачески и социални възможности за 13-те общини на региона.

Като управляващ орган CIMBAL ще стартира и координира механизъм за диалог с местните общини и ключови участници, за да състави приоритети и мерки за подкрепа за градското земеделие в рамките на PEDBA. Серия от обществени консултации ще се проведе и с по-широка група от заинтересовани страни за валидиране на мерките за подкрепа. Новите мерки ще бъдат обект и на мониторинг за тяхната ефективност.

План за действие на Кастилия и Леон и неговата Регионална оперативна програма

Градското земеделие беше успешно включено като тема в Регионалната оперативна програма на Кастилия и Леон още в първата фаза на CityZen. Тази промяна се осъществи с помощта на испанските партньори и на средства по REACT-EU. По новия инвестиционен приоритет и специфична цел „Поддръжка на инвестиции, допринасящи за прехода към зелена икономика" вече са приети 65 проекта за училищни градски градини с общ бюджет от 400 хиляди евро.

Планът за действие ще наблюдава изпълнението на одобрените 65 училищни градини, в които градското земеделие става част от природните решения за обучение на децата по темите за изменение на климата, устойчивото развитие и икономичното използване на енергията и водата. Индикатори ще измерват въздействието на училищните градини, тяхното включване в учебния процес и дейностите за подобряване на местните знания и умения.

План за действие на Франкфурт Рейн-Майн и Концепцията за управление на Регионалния парк

Целта на Регионалния парк е да опазва зелените площи, включително ферми и гори, в рамките на гъсто населената част на Франкфурт. В момента Концепцията за управление на Парка почти не засяга земеделието в близост до града, а по-скоро се фокусира върху развитието чрез велосипедни маршрути.

Планът за действие ще идентифицира иновативни пилотни проекти по градско земеделие и ще ги включи в плановете за финансиране на Концепцията в три приоритетни области: мерки за насърчаване и комуникация на земеделието по кръговия велосипеден маршрут, дейности за опазване на овощните полета като културни забележителности, както и насърчаване на градското земеделие чрез пилотни демо локации, включително аквакултури.

Подкрепа за градското земеделие

Попитахме 150 представители на местния бизнес, граждански организации, отделни граждани и домакинства, каква според тях е най-наложителната подкрепа за градското земеделие.

Вижте тяхното мнение и потребности в контекста на допълнителните предизвикателства за производството на храна по време на пандемията от КОВИД-19:

- По-добър достъп до терени в градска среда.
- Малки грантове за стартиране на градски градини.
- Схеми за отдаване под наем на основната инфраструктура - огради, резервоари за дъждовна вода, соларни панели и др.
- Безплатен достъп до фермерски пазари за градски градинари.
- Намаляване на данъка за бизнес дейности в градското земеделие.
- Безплатно ползване на вода и ток от градските градини.
- Ваучери за консултантски и технически услуги.
- Регулации на градското земеделие, вкл. достъпа до пазара за хоби фермери и продажба на излишъка от продукти от домакинствата.
- Създаване на платформи за търговия и дарения на произведената излишна храна в градските градини.
- Подкрепа за иновативни бизнес решения в градското земеделие и социалните иновации.
- Стимули за използване на съществуващи иновативни решения и системи за градско земеделие напр. аква-, аеро- и хидропоника.
- Картиране на обществени сгради, подходящи за покривни градини, както и на частни сгради, които предлагат покривно пространство.
- Повече дейности по обществени поръчки с училища, домове за стари хора, където могат да се закупят пресни продукти от градските градинари. Ролята на общините е ключова за разработване на необходимите процедури.

05 10 неща, които най-вероятно не сте знаели ...

...за градското земеделие

1 **Градското земеделие е продуктивно:** парцелите за градско градинарство могат да бъдат до 15 пъти по-продуктивни от тези в селските стопанства. Площ от само 1 кв.м. може да осигури 20 кг храна всяка година.

2 **Храната, отглеждана в градовете, е здравословна**: градското земеделие обикновено е органично, което означава, че продукцията е по-хранителна в сравнение с тази, отглеждана в големи ферми, използващи пестициди и торове.

3 **Градското земеделие не е само отглеждане на зеленчуци и плодове:** то може да включва животновъдство, отглеждане на гъби, пчеларство и интегрирани умни технологии като хидро- и аквапоника, вертикално земеделие.

4 **Градското земеделие развива нашите умения:** то изисква добро пространствено планиране, знания за почвата, семената и отглеждането им, финансов контрол, добра комуникация със съседи и доброволци, управление на ресурси.

5 **Градските градини съществуват заедно с другите:** те са част от проектирането и изграждането на училища, могат да се комбинират с детски площадки, жилищни и офис сгради, покривни пространства и др. с многобройни ползи за образование, забавление, отдих и ресурси ефективност.

6 **Градското земеделие означава устойчивост:** то помага на градовете да преодолеят икономическия, демографски и климатичен натиск чрез по-добра продоволствена сигурност, социални взаимоотношения и кръгова икономика.

7 **Градските градини създават общностен дух:** градското земеделие е повече от храна. То създава вдъхновяващи места, където местните хора от различни възрасти и произход споделят ценности и изграждат солидарни общности.

8 **Градското земеделие е за хора от всички възрасти:** то помага на поколенията да общуват и учат повече за здравословния и устойчив начин на живот. Градските градини могат да предложат работа на непълен работен ден и препитание на млади и стари във времена на трудности и житейски предизвикателства.

9 **Обществените политики и разпоредби са от решаващо значение:** при липса на общинска политика е много трудно да се получи помощ от някоя от местните администрации за стартиране и поддържане на градините. Без значение дали е социална или бизнес дейност, разпоредбите за градско земеделие са от решаващо значение за подпомагане на всички негови етапи.

10 **Какъв е вашият житейски опит с градското земеделие?**

Събития за обучение и обмяна на опит

Забележка:

Този наръчник отразява само възгледите на автора и програмата INTERREG Европа не носи отговорност за каквото и да е използване на съдържащата се информация в него.